Opinió | 9 | Actualitzat el 13/04/2013 a les 19:48

Lectures amb pòsit per Sant Jordi

M'agrada la novel·la històrica. I més, quan està ben documentada i ambientada, quan beu de personatges reals i quan, de retruc, despulla algunes realitats fosques i misèries desconegudes dels nostres avantpassats. No fa pas massa, vaig gaudir de valent llegint "Victus" d'Albert Sánchez Pinyol, un autor que, malgrat les celebrades obres anteriors, mai havia despertat el meu interès ja que el gènere ?diguem-ne fantàstic? de les seves primeres novel·les se'm feia difícil de rosegar. Tanmateix el relat meitat ficció, meitat realitat sobre el setge de Barcelona del 1714 que va editar La Campana el vaig trobar senzillament brillant. Ara es traduirà al català, i l'enginyós narrador barceloní de ben segur que encara agafarà més volada com a retratista entenimentat d'un dels episodis més transcendents de la història del país. Precisament Albert Sánchez Pinyol és qui apadrina Jordi Tomàs, un antropòleg que, com ell, cultiva finament l'escriptura i aborda temes de la història de Catalunya i les seves relacions amb altres pobles veïns i/o rivals en el pas del temps. En el cas de Tomàs, però, no són pas episodis com el fatídic i arxiconegut 1714, sinó històries humanes actuals i pretèrites de realitats molt ben referenciades que tenen la capacitat de deixar perplexos als lectors.

Sota el segell de Proa, "El mar dels traïdors" tracta la participació de nombrosos homes de negocis catalans en el tràfic il·legal d'esclaus durant el segle XIX. El Premi el Lector de l'Odissea 2012 n'acredita la bona acollida entre el públic, probablement fascinat pels entrellats i les bestialitats ocultes rere la potent xarxa comercial que utilitzaven els intermediaris negrers per enriquir-se mitjançant els trajectes marítims entre les colònies africanes i americanes. Rutes a partir de les quals es van traslladar milers d'esclaus fins ben entrada la dinovena centúria. Jordi Tomàs ha viscut a l'Àfrica Occidental i ha publicat altres narracions de novel·la històrica, així com relats de realitat cruenta com "El pescador que volia anar al país dels blancs" (Pòrtic, 2012) basat en el relat del senegalès Patrick Ejosa Lambal, el tripulant de diverses pateres que van partir de l'Àfrica meridional amb destí a les costes del Mediterrani i que, per infortuni, van acabar naufragant o sent interceptades pels guardacostes.

Si en el cas d'"El mar dels traïdors" el narrador fictici de la història és un metge responsable de la salut d?un buc amb una bodega plena d'esclaus de gom a gom, en la novel·la de Núria Cadenes, "El banquer", és la figura de Miquel Lluc, un empresari mallorquí "ambiciós i sense escrúpols", segons apunta l'autora mateix. La coneguda periodista i escriptora ?actual presidenta de Solidaritat Catalana i marcada per un passat de repressió com a militant independentista? ordeix una trama basada en les peripècies de Joan March, conegut popularment com el banquer de Franco. Així, el protagonista de la seva obra no és més que un alter ego de March, un barrut extraordinari que va amassar una fortuna en els períodes bèl·lics del segle passat i, especialment, durant el franquisme. La seva figura, per cert, és incomparable a qualsevol xoriço actual de la trama Gürtel, per exemple. March feia gala d'una intel·ligència suprema i una capacitat il·limitada per jugar a dues ?i fins i tot a tres bandes? per fotre's calés a la butxaca, fins i tot en temps difícils.

El llibre conté frases i episodis reals de la vida del banquer que són per sucar-hi pa. Edicions del 1984 ha editat la novel·la, en una nova aposta del manresà Josep Cots per donar camp per córrer a narradors i narradores amb òperes primes ben interessants, precisament, pel seu pòsit antropològic, polític i social relacionat amb casa nostra. Tot i que la de Núria Cadenes no és pas una obra inaugural, sí que es pot considerar que "El banquer" és la primera gran novel·la d'aquesta barcelonina establerta al País Valencià des d'on el 2002 va publicar una interessant biografia sobre Ovidi Montllor a part d'altres llibres de narracions breus.

Si voleu fugir de la història novel·lada, però preteneu seguir furgant en el passat, el present i el futur del país, podeu provar de dibuixar-ne l'endemà comprant dos assajos que plantegen un hipotètic escenari de plena sobirania. El més "abrandat" és el del periodista València i ànima de VilaWeb,

Vicent Partal. "A un pam de la independència", publicat per RBA, esdevé una visió optimista sobre el futur de Catalunya com a estat independent en el si de la Unió Europea. Partal ressegueix altres experiències d'emancipació nacional per elaborar el seu propi discurs sobre l'esdevenir del nostre país. Paral·lelament, el veterà periodista i corresponsal Martí Anglada ha llençat a l'opinió pública "Quatre vies per a la independència. Estònia, Letònia, Eslovàquia i Eslovènia" que edita Pòrtic, un estudi, sobre el terreny, dels processos independentistes de diferents països europeus al segle XX. El d'Anglada és un treball més analític que sospesa els avantatges i els inconvenients de cada procés amb l'objectiu final, si escau, de trobar un full de ruta per a la Catalunya sobirana del futur.